

УДК 373.2(075.8)

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.1.6>

Ореста КАРПЕНКО

доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Франка, 24, м. Дрогобич, Львівська область, Україна, 82100

ORCID: 0000-0003-1841-882X

Бібліографічний опис статті: Карпенко, О. (2025). Професійна готовність вихователя до роботи з дитячою книжкою. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 1, 41–46, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.1.6>

ПРОФЕСІЙНА ГОТОВНІСТЬ ВИХОВАТЕЛІВ ДО РОБОТИ З ДИТЯЧОЮ КНИЖКОЮ

Актуалізовано значення якісного мовленнєвого середовища в закладах дошкільної освіти для розвитку мовлення дітей. Розкрито цінність дитячої книги у збагаченні словникового запасу, ознайомленні з різноманітними граматичними конструкціями та стилями мовлення. Обґрунтовано важливість спільного читання книг як засобу спілкування між дорослим та дитиною, що сприяє розвитку діалогічного мовлення та вміння слухати. Висвітлено важливі аспекти, як лінгвістична чуйність вихователя, що проявляється у здатності реагувати на мовленнєві потреби дитини, підтримувати її ініціативу та стимулювати подальший розвиток мовлення. Акцентовано увагу на ролі дитячої книги у розвитку словникового запасу дітей раннього віку. Зазначено, що саме в цей період закладаються основи для подальшого успішного навчання та розвитку, тому так важливо приділяти увагу якості мовленнєвого середовища та використанню дитячої книги як ефективного інструменту збагачення словникового запасу. Розглянуто особливості роботи з дитячою книгою в умовах групового навчання, де роль вихователя як співрозмовника набуває особливого значення. Розкрито значення традиційних друкованих видань, книг та екологічно чистих друкованих матеріалів, у навчальному процесі. Підкреслено їхню роль у розвитку дитини, формуванні її інтелектуальних здібностей, емоційного інтелекту та екологічної свідомості. На основі теоретичного опрацювання літературних джерел запропоновано педагогічні умови, які сприяють ефективній роботі педагогів з дитячою книжкою, створення сприятливого освітнього середовища, систематичне та послідовне ознайомлення з книгою, використання різноманітних методів та прийомів роботи з книгою, індивідуальний підхід до кожної дитини, співпраця з батьками та професійна компетентність педагога. Стаття має практичне значення для вихователів закладів дошкільної освіти, студентів педагогічних спеціальностей та батьків, які цікавляться питаннями роботи з дитячою книгою та розвитку мовлення дітей дошкільного віку.

Ключові слова: дитяча книга, професійна підготовка, вихователь, мовленнєве середовище, розвиток мовлення.

Oresta KARPENKO

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor at the Department of General Pedagogy and Preschool Education, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivan Franko str., 24, Drohobych, Lviv region, Ukraine, 82100

ORCID: 0000-0003-1841-882X

To cite this article: Karpenko, O. (2025). Profesiina hotovnist vykhovatel'ia do roboty z dytiachoiu knyzhkoiu [Professional readiness of preschool teachers for work with children's books]. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 1, 41–46, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.1.6>

PROFESSIONAL READINESS OF PRESCHOOL TEACHERS FOR WORK WITH CHILDREN'S BOOKS

The importance of a high-quality speech environment in preschool educational institutions for the development of children's speech is emphasized. The value of children's books in enriching vocabulary, familiarizing with various grammatical structures and speech styles is revealed. The importance of shared book reading as a means of communication between adults and children, which promotes the development of dialogic speech and listening skills, is substantiated. Important aspects such as the preschool teacher's linguistic sensitivity, which manifests in the ability to respond to the child's speech needs, support their initiative and stimulate further speech development, are highlighted. Attention is focused on the role of children's books in the development of vocabulary in early childhood. It is noted that it is during this period that the foundations for further successful learning and development are laid, therefore it is so important to pay attention to

the quality of the speech environment and the use of children's books as an effective tool for vocabulary enrichment. The peculiarities of working with children's books in a group learning environment, where the role of the preschool teachers as a conversational partner is of particular importance, are considered. The importance of traditional printed publications, books and environmentally friendly printed materials in the educational process is revealed. Their role in the development of the child, the formation of their intellectual abilities, emotional intelligence and environmental awareness is emphasized. Based on the theoretical study of literary sources, pedagogical conditions are proposed that contribute to the effective work of preschool teachers with children's books, the creation of a favorable educational environment, systematic and consistent familiarization with the book, the use of various methods and techniques of working with the book, an individual approach to each child, cooperation with parents and the professional competence of the preschool teachers. The article is of practical importance for preschool teachers, students of pedagogical specialties and parents who are interested in the issues of working with children's books and developing the speech of preschool children.

Key words: *children's book, professional training, preschool teacher, speech environment, speech development.*

Актуальність проблеми. Дитяча книга є важливим інструментом розвитку та виховання дошкільника. Вона сприяє формуванню уяви, збагаченню словникового запасу, розвитку зв'язного мовлення тощо. Розвиток мовлення є важливим для дітей дошкільного віку, оскільки воно є основою для подальшого навчання та соціальної адаптації. Ефективність цього процесу значною мірою залежить від якості мовленнєвого середовища, в якому перебуває дитина. Традиційно вважалося, що інтенсивність мовленнєвого впливу, тобто кількість мовлення, є визначальним фактором. Однак, сучасні дослідження в галузі дитячої психолінгвістики наголошують на пріоритетності якісних характеристик мовленнєвого середовища. Важливим є не стільки обсяг мовлення, скільки його змістовність, різноманітність лексичного складу, граматична правильність та емоційна насиченість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасних наукових досліджень свідчить про значний інтерес науковців до питання значення дитячої книги для розвитку дітей дошкільного віку. Дослідники активно вивчають різні аспекти впливу книги на формування особистості дитини, її когнітивний, емоційний та соціальний розвиток. Г. Ватаманюк (2020) та Х. Барна (2015) зосереджують увагу на ролі дитячої книги у розвитку творчого потенціалу та формуванні читацьких інтересів у дітей старшого дошкільного віку. У своїх працях вони наголошують на важливості різноманітності дитячих книг для задоволення потреб та інтересів сучасних дітей, врахування їх вікових особливостей та індивідуальних уподобань. У дослідженнях О. Кас'яненко (2015) та Н. Маліновська (2023) розкрито особливості ознайомлення з книгою дітей з особливими

освітніми потребами та розвиток зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами дитячої книги. Зарубіжні науковці, такі як А. Мандаріч, Н. Алайбег (A. Mandarić & N. Alajbeg, 2023), А. Мухіній, А. Стюарт та К. Роуланд (A. Muhinyi, A. Stewart, C. Rowland, 2025) досліджують різні аспекти використання книги в роботі з дошкільниками. Особлива увага приділяється питанням професійного розвитку педагогів, використанню складного мовлення в дитячій літературі, впливу читання на розуміння та розвиток мовлення.

Мета статті полягає в теоретичному узагальненні проблеми професійної готовності вихователів до роботи з дитячою книжкою, визначенні її значення для розвитку мовлення дошкільників та обґрунтуванні педагогічних умов ефективної роботи з дитячою книжкою в закладах дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якісна взаємодія між вихователем і дітьми є вагомим компонентом збагаченого мовленнєвого середовища. Вона передбачає лінгвістичну чуйність педагога, тобто його здатність реагувати на мовленнєві потреби дитини, підтримувати її ініціативу, стимулювати подальший розвиток мовлення. Лінгвістична чуйність проявляється у збільшенні кількості речень у розмові, розширенні/поглибленні/перефразуванні інформації, наданні відповідей, що залежать від контексту, та постановці відкритих питань, що спонукають дитину до роздумів та самостійного висловлювання (J. Thorson, K. Nesbitt, 2024, p. 182). Саме такий тип поведінки підтримує залучення дитини до комунікативної взаємодії. Діти, які отримують достатньо уваги та підтримки з боку дорослих, почуваються впевнено та вільно вступають у спілкування (Рабошапка, 2020, с. 22). Вихователі, які викорис-

товують більше таких підходів, демонструють позитивну кореляцію зі складністю мовлення дитини під час цих взаємодій, а також збільшенням словникового запасу. Варто акцентувати увагу на ролі дитячої книги у збагаченні мовленнєвого середовища. Читання книг сприяє розширенню словникового запасу дитини, знайомству з різноманітними граматичними конструкціями, розвитку її зв'язного мовлення та уяви (Маліновська, 2023, с. 58). Важливо не лише читати дитині книгу, але й обговорювати прочитане, ставити запитання за змістом, заохочувати дитину до власних висловлювань та інтерпретацій. Спільне читання має стати для дитини не лише джерелом інформації, але й способом спілкування та обміну думками з дорослими.

Ще однією важливою особливістю збагаченого мовленнєвого середовища є наявність у мовленні вихователя характеристик, що надають дані. Цей термін стосується детальних аспектів мовлення дорослих, які надають дітям вирішальну інформацію про лінгвістичні форми та функції. Завдяки здатності до статистичного навчання, діти, які отримують багатий і складний матеріал від вихователів з точки зору кількості різних слів і синтаксично складних речень, самі матимуть сильніші граматичні та словникові навички (Snow, 2000, р. 5). Для створення збагаченого лінгвістичного середовища в ЗДО необхідно, щоб вихователі усвідомлювали важливість якісних характеристик свого мовлення та постійно працювали над їх удосконаленням.

Розвиток словникового запасу у дітей раннього віку є надзвичайно важливим, адже саме в цей період закладаються основи для подальшого успішного навчання та розвитку. Результати досліджень свідчать про те, що ранні етапи оволодіння мовою є значущим предиктором успіхів у читанні та загальної успішності навчання. Тому так важливо вивчати вплив якості мовленнєвого середовища на дітей, щоб зрозуміти, як саме відбувається підтримка розвитку мовлення у перші роки життя (Sonsen & Broekhuizen, 2020, р. 305). З огляду на дослідження, які свідчать про значний вплив дитячих факторів та відносну стабільність розвитку словникового запасу, можна припустити, що якість мовленнєвого середовища в групах для дошкільників має лише незначний вплив.

Проте, навіть невеликі зміни можуть мати значення, особливо коли йдеться про велику кількість дітей.

На думку Н. Маліновської, розвиток словникового запасу є важливим предметом дослідження, оскільки він має вирішальне значення для формування навичок читання та успішності в навчанні. Словниковий запас поділяється на рецептивний (розуміння слів) та експресивний (використання слів). Обидва ці компоненти є основою для розвитку усної мови, яка включає знання слів, їх порядок, граматичні правила та концептуальне розуміння. Саме ці навички є прогностичними щодо успіху в читанні. Перші роки життя є критично важливими для формування словникового запасу, і відмінності, які спостерігаються у дітей у віці 3–4 років, можуть зберігатися протягом усього життя (Маліновська, 2023, с. 58).

Розмір словникового запасу дитини у віці 2 років вже може передбачити її мовленнєві навички у віці 8 років. Розвиток словникового запасу залежить від багатьох факторів, включаючи індивідуальні особливості дитини (наприклад, фонологічна пам'ять та стаття) та фактори середовища. Дослідження Дж. Торсон та К. Несбіт свідчать, що домашнє навчальне середовище, зокрема рівень освіти батьків та їх увага до розвитку мовлення дитини, а також мовленнєве середовище в закладах дошкільної освіти є більш значущими факторами, ніж соціально-економічний статус сім'ї (Thorson and Nesbitt, 2024, р. 182).

Як зазначає Г. Ватаманюк, важливим інструментом розвитку словникового запасу дитини є дитяча книга. Книга допомагає дитині знайомитися з новими словами та поняттями, розширювати свій світогляд та розвивати уяву. Читання дитячих книг сприяє розвитку рецептивного та експресивного словника, а також формуванню граматичних навичок. Для ефективної роботи з дитячою книгою необхідно враховувати вікові особливості дитини та її інтереси (Ватаманюк, 2017, с. 150). Для дітей молодшого дошкільного віку рекомендуються книги з яскравими ілюстраціями та простим текстом. Дітям старшого дошкільного віку можна пропонувати книги з більш складним сюжетом та розширеним словниковим запасом. Під час читання дитячої книги важливо звертати увагу дитини на нові слова та пояснювати їх значення. Також

доцільно обговорювати з дитиною прочитане, задавати питання та заохочувати її до власної розповіді (Барна, 2015, с. 6).

Хоча програми підготовки вихователів, як правило, охоплюють питання мовленнєвого розвитку дошкільників, недостатньо уваги приділяється значенню досвіду та навчання у соціокультурному контексті. Через це багато вихователів відчувають труднощі у підтримці дітей з різними рівнями мовленнєвого розвитку та не завжди можуть вчасно ідентифікувати випадки, коли розвиток мовлення відбувається з відхиленнями від норми. Як зазначає А. Мухіній, вихователі дітей дошкільного віку повинні будувати спілкування з дітьми таким чином, щоб сприяти подальшому розвитку їхньої мови, збагаченню словникового запасу та ускладненню граматичної структури мовлення (Muhiniy, Stewart & Rowland, 2025, p. 15). Важливо створювати умови для активної участі кожної дитини у мовленнєвій взаємодії, враховуючи її індивідуальні потреби та рівень розвитку.

Роль вихователя в оцінюванні дитячого мовлення є надзвичайно відповідальною та складною. Перед ним постає завдання не тільки виявити дітей із можливими затримками розвитку, але й зрозуміти, чим зумовлені відмінності в успішності дітей: природною індивідуальною варіативністю, експериментальними факторами, що піддаються корекції, чи реальними проблемами розвитку (Ватаманюк, 2020, с. 225). У дослідженні О. Кас'яненко зазначає, що особливу складність становить оцінювання мовлення дітей на ранніх етапах оволодіння мовою, коли їхні мовленнєві навички тільки формуються. У цей період важко отримати об'єктивні та достовірні дані про їхні можливості. Більшість педагогів дошкільної освіти відчувають брак підготовки у питаннях підтримки раннього навчання грамоти (Кас'яненко, 2015, с. 90). Вони повинні володіти знаннями про фонетику, вміти визначати рівень сформованості фонетичних навичок у дітей, а також своєчасно коригувати навчальний процес, враховуючи індивідуальні потреби кожної дитини. Саме дитяча книга допомагає вихователю оцінити дитяче мовлення. Також, вихователь може використовувати книгу для досягнення різноманітних навчальних цілей:

- читання вголос сприяє розвитку фонематичного слуху, збагаченню словника та знайомству з різними граматичними конструкціями.

Вихователь може використовувати різні інтонації та тембри голосу, щоб зробити читання більш захоплюючим та емоційним;

- обговорення прочитаного: після читання важливо обговорити з дітьми зміст книги, звернути увагу на окремі слова та вирази, поставити запитання, що спонукають до роздумів та висловлювання власної думки;

- ігри зі словами, які можна організувати на основі прочитаної книги, наприклад, придумування історій за картинками, складання речень з окремих слів, відгадування загадок тощо;

- книга може стати поштовхом розвиток творчих здібностей дошкільників. Вихователь може запропонувати їм намалювати ілюстрації до книги, придумати свій варіант закінчення історії, створити театральну постановку за мотивами прочитаного.

Необхідно враховувати вікові особливості дітей та їхній рівень розвитку мовлення під час роботи з дитячою книгою. Важливо також створювати для дітей розвивальне мовленнєве середовище, заохочувати їх до спілкування, організовувати ігри та інші види діяльності, що сприяють розвитку мовлення (Ватаманюк, 2020, с. 225). Успіх роботи з розвитку мовлення дітей за допомогою дитячої книги значною мірою залежить від професійної підготовки вихователя. Він повинен володіти знаннями про особливості розвитку дитячого мовлення, методи та прийоми роботи з книгою, вміти створювати розвивальне мовленнєве середовище та знаходити індивідуальний підхід до кожної дитини (Барна, 2015, с. 7).

У сучасному світі, де цифрові технології все більше проникають у наше життя, значення традиційних друкованих видань, зокрема книг та екологічно чистих друкованих матеріалів, у навчальному процесі важко переоцінити. Вони відіграють важливу роль у розвитку дитини, формуванні її інтелектуальних здібностей, емоційного інтелекту та екологічної свідомості. Важливо створювати для дітей різноманітні можливості для читання та ознайомлення з дитячими книгами безпосередньо в групі. Це передбачає регулярне читання вихователем вголос, маркування навчального простору та предметів, що сприяє створенню інклюзивного середовища. Наявність великої кількості дитячих книг у вільному доступі для дітей у групі, їх регулярна зміна відповідно до інтересів та

досвіду дітей, а також облаштування затишного куточку для читання сприяють розвитку читацької культури та любові до книги.

У ході теоретичного опрацювання літературних джерел було виявлено та обґрунтовано ряд педагогічних умов, які сприяють ефективній роботі педагогів з дитячою книжкою. Ці умови пропонуються для впровадження в практику роботи з дітьми дошкільного віку:

- створення сприятливого освітнього середовища (книги мають бути не просто доступними, а й цікавими для дітей, викликати бажання взяти їх до рук. Важливо створити затишний куточок для читання, де дитина почуватиметься комфортно, зможе розслабитися та зосередитися на книзі, не відволікаючись на зовнішні подразники);

- систематичне та послідовне ознайомлення з книгою (робота з дитячою книжкою не повинна бути епізодичною. Важливо регулярно читати з дітьми, обговорювати прочитане, аналізувати сюжети та образи героїв, заохочувати їх до самостійного читання, підтримуючи їхній інтерес та розвиваючи читацькі навички);

- використання різноманітних методів та прийомів роботи з книгою – це творчий процес, який допомагає зробити читання цікавим та захоплюючим (напр., ігри, вікторини, інсценізації, малюнки, аплікації, ліплення, рольові ігри, театралізовані вистави, ігри-драматизації, ігри-подорожі, ігри-фантазії тощо);

- індивідуальний підхід до кожної дитини (враховувати індивідуальні особливості кожної дитини, її інтереси та уподобання, її темперамент та характер, її рівень розвитку та її читацький досвід);

- співпраця з батьками (важливо, щоб батьки підтримували інтерес дитини до читання, читати з нею вдома, відвідувати бібліотеки, купувати книги, дарувати книги, обговорювати прочитане, рекомендувати цікаві книги, створювати умови для читання вдома);

- професійна компетентність педагога (вихователь має володіти не тільки знаннями про дитячу літературу, але й методикою роботи з книгою, вміти зацікавити дітей читанням, створювати умови для розвитку читацьких навичок, організовувати цікаві та змістовні заходи, пов'язані з книгою).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Робота з дитячою книжкою є важливим аспектом розвитку дитини. Для досягнення успіху в цій сфері необхідно створити сприятливе освітнє середовище, де книги будуть доступними та цікавими для дітей. Важливо забезпечити систематичне та послідовне ознайомлення з книгою, використовуючи різноманітні методи та прийоми роботи. Індивідуальний підхід до кожної дитини є запорукою успіху, тому необхідно враховувати її інтереси та особливості. Співпраця з батьками також є важливим аспектом, оскільки вони можуть підтримувати інтерес дитини до читання вдома. Професійна компетентність педагога є фундаментом успіху, тому він повинен володіти знаннями про дитячу літературу та методикою роботи з книгою. Перспективою подальших досліджень є вивчення можливостей використання дитячої книги для формування емоційного інтелекту та соціальних навичок дітей дошкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Барна Х. Ціннісне ставлення до книги у субкультурі старшого дошкільника. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2015. № 5. С. 5–8.
2. Ватаманюк Г. Особливості використання дитячої книги в процесі розвитку творчості старших дошкільників. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 27(1). С. 224–229.
3. Ватаманюк Г. Розмаїття дитячих книг – передумова формування читацьких інтересів дошкільників. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2017. Вип. 23(2). С. 147–154.
4. Кас'яненко О. Специфіка ознайомлення з книгою дошкільників з особливими потребами. *Педагогіка та психологія*. 2015. Вип. 49. С. 86–95.
5. Маліновська Н. Розвиток зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку в просторі дитячої книги. *Нова педагогічна думка*. 2023. № 1. С. 56–60.
6. Рябошапка О. Вплив книги на формування особистості дитини: історичний аспект. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 70. Т. 3. С. 20–24.
7. Mandarić Vukušić A., Alajbeg N. Readiness of preschool educators for professional development and training. *St open*. 2023. Vol. 4. P. 1–10.
8. Muhinyi A., Stewart A., Rowland C. Encouraging use of complex language in preschoolers: a classroom-based storybook intervention study. *Language Learning and Development*. 2025. P. 1–19.

9. Nicolopoulou A., Hale E., Leech K. et al. Shared Picturebook Reading in a Preschool Class: Promoting Narrative Comprehension Through Inferential Talk and Text Difficulty. *Early Childhood Educ J.* 2024. Vol. 52. P. 1707–1723.
10. Snow C. What Teachers Need to Know About Language. Harvard : HGSE, 2000. 40 p.
11. Sonsen J., Broekhuizen M. Quality of the Language-Learning Environment and Vocabulary Development in Early Childhood. *Scandinavian Journal of Educational Research.* 2020. Vol. 65(2). P. 302–317.
12. Thorson J., Nesbitt K. Melodies of learning: A prosodic analysis of preschool teachers' language patterns in the classroom. 2024. Vol. 1. P. 180–184.

REFERENCES:

1. Barna, H. (2015). Tsinnisne stavlennia do knyhy u subkulturi starshoho doshkilnyka [Value attitude to the book in the subculture of senior preschooler]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and development of a gifted person*, 5, 5–8. (in Ukrainian)
2. Vatamaniuk, H. (2020). Osoblyvosti vykorystannia dytiachoi knyhy v protsesi rozvytku tvorchosti starshykh doshkilnykiv [Features of using children's books in the process of developing creativity of senior preschoolers]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current issues of humanities*, 27(1), 224–229. (in Ukrainian)
3. Vatamaniuk, H. (2017). Rozmaittia dytiachykh knygh – peredumova formuvannia chytatskykh interesiv doshkilnykiv [Variety of children's books – a prerequisite for the formation of preschoolers' reading interests]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka – Pedagogical education: theory and practice*, 23(2), 147–154]. (in Ukrainian)
4. Kasianenko, O. (2015). Spetsyfika oznaiomlennia z knyhoiu doshkilnykiv z osoblyvymy potrebamy [Specificity of familiarization with the book of preschoolers with special needs]. *Pedahohika ta psykholohiia – Pedagogy and psychology*, 49, 86–95. (in Ukrainian)
5. Malinovska, N. (2023). Rozvytok zviaznoho movlennia ditei starshoho doshkilnogo viku v prostori dytiachoi knyhy [Development of coherent speech of older preschool children in the space of a children's book]. *Nova pedahohichna dumka – New pedagogical thought*, 1, 56–60. (in Ukrainian)
6. Riaboshapka, O. (2020). Vplyv knyhy na formuvannia osobystosti dytyny: istorychnyi aspekt [The influence of the book on the formation of a child's personality: a historical aspect]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of the formation of creative personality in higher and secondary schools*, 3, 20–24. (in Ukrainian)
7. Mandarić Vukušić, A., & Alajbeg, N. (2023). Readiness of preschool educators for professional development and training. *St open*, 4, 1–10.
8. Muhinyi, A., Stewart, A., & Rowland, C. (2025). Encouraging use of complex language in preschoolers: A classroom-based storybook intervention study. *Language Learning and Development*, 1–19.
9. Nicolopoulou, A., Hale, E., Leech, K., et al. (2024). Shared Picturebook Reading in a Preschool Class: Promoting Narrative Comprehension Through Inferential Talk and Text Difficulty. *Early Childhood Educ J.* 52, 1707–1723.
10. Snow, C. (2000). What teachers need to know about language. Harvard : HGSE.
11. Sonsen, J., & Broekhuizen, M. (2020). Quality of the Language-Learning Environment and Vocabulary Development in Early Childhood. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 65(2), 302–317.
12. Thorson, J., & Nesbitt, K. (2024). Melodies of learning: A prosodic analysis of preschool teachers' language patterns in the classroom. Vol. 1, 180–184.